

LO CAMPANAR DE SUS

SENMANARI HUMORISTICH Y SATÍRICH

¡ AVUY !

HISTORIA DEL CAMPANAR

ESCRITA

PER LO CAMPANER.

Cumplint ab la paraula que vaig donarlos lo dissapte prop-passat, aquí 'm tenen altra volta ab la ploma á la ma per acabarlos d'esplicar lo que en dit dia 'm tinguí de deixar en lo tinter per haber tingut que anar á tocar á morts.

Donchs, com anava dihent en ma carta anterior, lo panorama que 's veu desde l'últim pis del Campanar, no pot esser mes majestuos ni mes imponent. Per ferlos formar tant sols una petita idea de lo qu'és, bastará dirlos los noms de las 37 poblacions que 'ls vaig dir que 's veuhen; calculin despres vostés la gran extensió de terreno que ocupan y 'm dirán si tinch rahó ó no. Vaigin contant:

Tarragona, Canonja, Mas-ricart, Vilaseca, Salou, Cambrils, San Carlos de la Rápita, Montbrió, Vilanova de Escornalbou, Montroig, Viñols, Borjas, Irlas, Riudoms, Botarell, Castellvell, la cúpula de la Iglesia de la Selva, Albiol, Almoister, Pla de Valls, Lió, Puigdufi, Puigpelat, Guiridells, Vistabella, Bellavista, Milá, Almorell, Raurell, Fontscaldas, Fontscaldetas, Codoni, La Pobla, Vallmoll, Pallaresos, Constantí y Arbocet.

Además també s'hi veuhen:

La embocadura del Ebro, 'ls Alfachs y las riberas del Francolí, la Cartoxa de S'cala-Dei, los santuaris de Nostra Senyora de Misericordia, del Roser, de la Pineda, de la Roca, de Puigcervé, del Camí, de Paret-Delgada, San Pere de la Selva, Santa Ana, San Anton, y nostra Senyora del Llorito; los castells feudals, que foren, de Obiol y Vilafortuny, Mascabó, Burgá y Buella; ab las montanyas de Montagut, la Mola, Escornalbou, Coll de Balagué, la Roca, Coll de Alforja, Puigcervé, La Senyora, Puig del Aguilá, Monterols, Altars de Prades, Albiol, Sant Pere, Puig den Cama, Estret de la Riba, Coll de Lilla y la Oliva.

Despues del quint pis, hi ha encara una arquitectónica cúpula que acaba ab una aguda punta en la cual hi ha una llosa de dos pams en cuadro de ample y al mitj d'ella lo panell que sembla que estiga penjat per sa part superior en lo pis del cel. Desde l'últim pis al cap de la cúpula, hi ha en cada hu de sos sis escaires nou esglahons que venen molt bè per pujarhis pro que jó, si 'ls haig de dir la vritat encara que 'm donessin tot lo que lo Campanar valdria si fos d'or, no m'hi atreviria ni m'han vingut may pensaments de ferho porque, francament, me sembla que fora fácil quedarme penjat dalt dels nuvols y no tornar á baixar may mes. No obstant, segons contan los anals, antes hi havia la costum de que

per lo dia de la festa major de Reus, en mitj del estruendós ruido de las músicas, crits del poble, tronadas y de las campanas, que anavan totas al aire, lo campaner pujava dits esglahons y al arribar á tocar lo panell feya tres ó quatre figueretas posantse de cap á la pedra y peus per munt, tornant despues á baixar ab extraordinaria velocitat los dos cents setse esglahons que te 'l Campanar y presentantse en lo carrer devant del públich que ple d'entusiasme l'estava esperant, ahont era rebut en brassos d'alguns del poble y portat á la presencia de las autoridades que l'havian contemplat en son perillós treball. La última d'aquestas extravagancias fou feta en l'any 1814, presenciántla lo Rey Fernando 7.º

Dit Campanar conté en son tercer pis 4 campanas, anomenadas la de *Jesús*, que fou colocada en l'any 1702, y serveix per senyalar los entierros de primera classe, la *Francesa* colocada en l'any 1778, que 's toca á las 4, á las 6 y mitja del mati y á 2 quarts de duhas de la tarde per avisar als treballadors l'hora de anar á treballar, la de *San Jaume*, que senyala las missas primera y darrera, y 's toca també pels combregars, y la de *San Pere* que sols se toca per las festas majors ó alguna festa popular que 's fassi en la ciutat, aixis com també s'hi toca á somatent, y en lo quart pis hi ha las *matracas* y dos campanas mes, anomenadas la una la de las *horas* y l'altre la dels *Gegants* servint la primera per senyalar lo que 'l seu mateix nom indica, y la segona per tocar los quarts d'hora, y repicar en la festa major y altres extraordinarias, essent d'admirar lo acompassat to que portan quant tocan totas las campanas á l'hora, per alguna festa principal.

Veig que vaig fentme pesat en la explicació de l'història del Campanar, pro no hi puch fer mes, porque es tant gran lo carinyo que l'hi tinch, es tant lo que n'estich encantat que may me cansaria de explicar cosas sevas, de las bellas y de las peripecias que tingué y ha tingut de passar antes d'arribar á la edat de 360 anys que avuy ja té. Mes, ja que comprench que es fácil que la paciència de mos lectors s'haigi acabat, avants de terminar, permetintme que 'ls fassia saber que la magnífica obra que 'm ocupa té 186 pams de ruedo y 312 de elevació, sens contar los 15 ó 16 que 'n te 'l panell.

Ab la llarga, pro poch detallada sensya que 'ls acabo de fer, ¿no 'ls sembla que lo Campanar de Reus es digne de la fama que te adquirida? Jo crech que sí.

Quedant ja ab tot lo dit cumplert lo desitj que 'm va fer agafar la ploma, se despedeix de vostés hasta un'altra vegada,

LO CAMPANER.

RAMS.

Car lector: á benehir rams y palmas en eix dia qu'hi anessin jo voldria tots aquells que 't vaig á dir.

«Veu aquell casat que avants intranquil y trist vivia, puig la sogra que tenia, l'hi daba disgustos grans. Are es morta y ab plaher passa 'l dia, puig té pau? eix que hi vaigi com un brau portant un ram d'oliver.

«Aquell altre fadrí vell que ha passat la juventut fent conquistas y ha obtingut de donas un recort bell: Y de tot quant ne sol fer ell ne surt victoriós? eix pot anarhi gotjós ab un gros ram de llorer.

«No veus aquell taberner que n'era avants un pelon y avuy se burla del mon porque ha guanyat molt diner fentlo, batejant lo vi, y venent mal aiguardent? aquest que hi vaigi rient portant un ram vert, de pi.

«Veu á 'n aquell pobre poeta que sempre fentne poesias sens menjar passa alguns dias perquè no té una pesseta; y de ningú reb favors per mes que 's mori de gana? eix hi pot anar ab fè sana portant un ramet de flors.

L'infelis mestre d'escola que de tant de dejunar lo veureu espategar com un gos quant te la bola y qu'està prim com un ciri, que fa condol de mirar? eix ab ram no hi podrà anar si ab la palma del martiri.

Altres rams are 'ls diria que no hi vindrian gens mal pro... haig de fer punt final per por de la fiscalia.

FISELVAS.

MALALTIAS.

Sens haber gens estudiant ni entendre de medicina, hi ha aquí á Espanya enfermetats que 's vehuen á simple vista.

Si mireu als comerciants, als pagesos, als artistes, als industrials, que pagan contribucions escesivas, ab impostos y recarrechs y altres mil y mil fol-las, veureu clarament com tots pateixan. «d'herpes malignes».

«Veyeu aquell empleat que ab lo sou... y las mans libres viu tranquil y regalat

y gasta sempre levita?
 «No saben de que pateix?
 si queda cesant un dia.
 ja li poden fer la caixa
 «d' un atach... de pulmonia».

Aquell vell, avaro, rich,
 que tot lo dia cavila,
 y que presta al vint per cent
 y que enreda y embolica;
 que sols comex lo dinè
 y sofreix mentre estalvia,
 aquet, la set lo devora...
 te una gran «febre contínua».

Aquell que sense jornal
 passa dias y mes dias,
 y en sa casa la canalla
 «que vol pa» sempre li crida,
 y que busca y que no troba
 y va ab la cara marcida,
 coneixereu tot seguit
 que «la tisis» son cos mina.

«L que te la dona guapa
 y un cosí que la visita;
 'l vellet que s' ha casat
 ab una nena de quinze;
 y aquell pelon, que ab misteri
 va casarse ab una rica,
 repareu com tots pateixan
 de «mal de cap» tot lo dia.

L' assedegat escriptor,
 'l vigilat periodista,
 que publicament no poden
 espresar lo que voldrian,
 qu' ara susto, ara denuncia
 (quant no cosa mes maligne,
 aquets pateixan, ¡horror!
 de quimera-fiscalitia.

ZARANDIETA.

Arrels de Campanar.

¿Que no 'u saben? Donchs ara 's tracta de fer un Teatre nou en aquesta ciutat que siga prou capás per lo que la població 's requereix. Sembla que l' unich que falta per portar á cap aquest pensament, es lo *metallich*, no obstant nosaltres creyem que no 'n faltarà porque tothom sap que aixó es lo que abunda mes per tot arreu (?) principalment quant s' ha de emprar per un objecte tant laudable.

Los iniciadors de la idea poden desde avuy contar ab lo nostre apoyo.

Senyor Avi, vull dir, senyor «Diari de Barcelona», vosté sembla que no fa cas dels seus néts, puig encar que l' hi han vingut á fer una visiteta, no s' ha dignat ferlos los obsequis de costum.

Se coneix que 'l seu silenci, lo déu haver motivat l' anar massa á missa, si bé, no es estrany, porque ¡á la seva edat!.....

A Barcelona dias passats un matadó de bous, despres de fer la seva missió, se 'n anà á casa seva y 's matá.

¡De segur qu' aquest pobre home debia ser casat!

Aquest dia anava jo á entrar en una fonda d' aquesta ciutat y vaig tenir que desistir de ferho, al veurer l' anunci que deya.

«Posada de Aixemús, y se alquilan carruages.»

¿M' entenen?

La Iglesia Católica celebra avuy la festi-
 tat del dia ab la benedicció de las palmas.

¡Bona ocasió per los mestres d' escola, per anarhi á benehir la del martiri!

S' acordat derribar la montanya «Imalaya» que 's la mes gran del mon, per nivellar lo Cementiri.

¡No sabem si encara faltarà pedra!

Passant ahir per lo carrer de Jesús un jove molt ben pintat va donar una relliscada y se 'n va anar de nassos per terra. Inútil es dir que la relliscada va ser causada per lo mal empedrat que está 'l carrer. Pro lo qu' es mes mal, es que estiguin de la mateixa manera casi tots los demés.

Si á la companyia de sarsuela que acaba de actuar en nostre teatre principal, que segons tenim entés passa al de Palma de Mallorca, no l' succeheix lo que al tabaco, que fentli travessar lo mar millora sa qualitat, ja 'm sembla que á la major part dels artistas de dita companyia los veig á la plassa per la fira, fentse la competencia l' un al altre venent xiulets.

¿Que encar no han anat al café de la Música á sentir los concerts de violí y piano que cada tarde y nit hi donan los respectius profesors don Joseph Maria Serret y don Joseph Camp-
 rubí? Donchs per si no hi han anat, dech dirlos que jo l' altre dia hi vareig assistir y al sentir los raudals de armonías que d' aquellas tripas secas sap fer brollar ab tant sentiment y precisió lo senyor Serret, los juro que 'm semblava trobar 'm trasporta' á las regions celestials. Los dich que s' hi pasa un rato d' alló mes bé.

¿HO SAPS TÚ?

A UNA CÀNDIA.

—¿Saps porque, nineta hermosa,
 quant tot just apuntí l' Sol,
 dintre la selva frondosa
 canta ja lo rosinyol?

¿Saps porque bella nineta
 al casarse, tothom riu?

¿Saps porque á la vinagreta
 n' es tant rica una perdiu?

¿Saps porque tota llaguna
 expedeix miasmas fatals?

¿Saps lo porque en nit de lluna....
 no se encenen los fanals?

¿Saps porque tota cadira
 sol tenirne quatre peus?

¿Saps porque tothom se admira
 del Cementiri de Reus?

¿Saps lo porque en eixa vida
 'ls pobres 'hi estem tan be?

¿Ho saps? Respon desseguida.

—¡Si que ho se!....

—Donchs jo també.

PANELL.

RONDALLAS.

Pepeta vina aquest vespre á ferme compa-
 nyia.

—No vull, porque sempre passeu lo rosari.

—Si; pro ara 'l passem de moda.

—¿Com es aixó?

—Mira agafem un garbell y sacudim ben fort, y tots los grans passen d' una vegada.

Uns quants amichs, invitats per un altre que 's preciava de ser molt bon pintor, van anar á casa d' aquest á veurer dos quadros que 'ls deya que havia fet, ab los retratos d' ell y de la seva senyora.

Al arribar allí, un dels visitants, veyent lo gran bunyol que presenciava va preguntar al pintor ab molta flemma:

—Escolti, senyor Timon, qui 'n es lo retrato de la seva senyora y ell, ab tota conciencia contestá.

—Es aquet, senyalant ab lo dit un dels dos quadros. Historich.

Un pagés se confesaba d' haver robat cinch portadoras d' olivas.

—¿En quantas vegadas las ha robadas? li preguntá 'l confessó:

—De dos en dos portadoras cada vegada.

—Allavors, no son mes que quatre.

—Si senyó, pro aquesta tarde aniré per l' altre.

CANSONS.

¡Ay noya! que n' ets de maca
 ¡Y que n' ets de salero-a!
 Tan sols una cosa 't falta
 y es.....tenirne bona bossa.

Un tros d' arrel.

Diu que devant de la lluna,
 vaig jurarte amor etern;
 donchs, mira, devant del sol,
 te desfaig lo jurament.

Estudiant Postis.

EPÍGRAMAS

Per los fochs de Sant Joan
 lo xicot del senyó Anton,
 doná un barret de son pare
 per cremar, qu' era encar bó.

Veyentlo cremar son pare,
 digué ab rabia á n' al xicot:
 —vaya nòy, de tú n' hi há
 per tirá 'l barret al foch.

Dos paraigüas foradats.

Deya un dia tot parlant
 de menjars, don Pau Aleix:
 —Per mí, no hi ha com lo peix...
 despres d' un bon tall de carn.

Badallet.

EMBULLS.

SOLUCIONS DEL NUMERO ANTERIOR.

XARADA PRIMERA. Qua-res-ma.
ID. SEGONA. Cam-pa-na-da.
PROBLEMA ARITMETICH. 48 dotsenas.
ENDEVINALLA. Estisoras.
SINONIMIA. Pica.
SEMBLANSA PRIMERA. En que arrastra.
ID. SEGONA. En que enganyan.
GEROGLIFICH. A un pelat Deu li do son.

Lo primer que envià totas las solucions exactas fou: "Bàrbé Geperut." Podrà passar á recullir lo premi humoristich ofert, á las 5 de la tarde d' avuy, diumenje, á la Redacció de aquest senmanari, carrer de Jesús, 8, pis primer.

ANAGRAMA.

Una volta que 'm trobava
per las voras del riu «tot»,
váig veure un pobre xicot
«tot» d' un gran fret que glassava;
pro no era aixó lo mes trist
sino que ab «tot» á la ma
un noy que anava á pescá....
¡Val molt mes no haberho vist!

CÚPULA,

ENDAVINALLA.

Quant us de mi volen fer,
la boca m' han de tapar;
per mes que 'm senti punxar,
callo, cumplint mon deber.

Bomba.

XARADAS.

Prou se «hu» «dos», l' «hu» «dos» «tres» «quarta»,
«quart», di á «tres», «tot», del costat
que de ella está enamorat,
mes com qu' ella n' está farta
avuy aixis li ha parlat:
—No 'm vingui al «cinch quart cinch» mes,
no siga tant papamoscas;
si 's pensa se 'l meu promés
y no te altre «hu quart tres»,
se n' nirá al lit á las foscas.

DOS PARAYGUAS FORADATS.

Una nena molt «dos tersa»,
y qu' «una tres» bè 'l piano,
m' ha dit, donam una «tot»,
que avuy vull anar al Teatro,
y la tiraré al tenor.

MARIETA T. LI.

MUDANSA.

«Tot» que fou don Anton «tot»
un càs célebre 'm succeehí
ab lo «tot» son germanot,
que per cert es un ximplot;
diu que «tot» l' hi vareig di.

CÚPULA.

QUADRAT DE PARAULAS.

Substituir los pichs ab lletres de modo que
llegits horisontal y verticalment, digan: 1.^a
ralla lo nom d' una Ciutat: 2.ª una planta:
3.ª una montanya, y 4.ª lo nom d' una ha-
bitació.

Mingo.

PROBLEMA ARITMETICH.

Un pare repartí part de sa fortuna entre tres
fills del modo següent: Doná al primer 127 du-
ros; al segon la 5.ª part del primer; y al tercer
la 4.ª part del segon; y l' hi quedá en caixa una
8.ª part del total que havia repartit; se pregun-
ta ¿quant doná á cada fill respectivament, quant
es lo total y quant li quedá al pare en caixa?

Esglahó.

GEROGLIFICH.

K K
A I A
TER cer
I O N =
= EN 3 I

Rava curcat.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Zarandiet: Estém satisfets del que 'ns envia y que
dará complascut.—Dos paraigüas foradats: No sigu-
tan peresos en escriurer; insertarem lo que 'ns envia.—
Ll. Matas Carré: Quedará servit, envihi més.—Roch p.
C.: Anirá algo.—B. Cabré: Ja tenim iguals treball-
com los de vusté de igual solució.—M. Sitárrimas: Aní-
rá algo; en quant á lo demés ho trobará als kioskos.—
Cabirons: Lo «president» dona las gracias á vusté, á la
Raimunda, á la Gerónima y á la Telesfora.—Sindich
Anirá un geroqlifich.—Trichina: S' insertará.—Parda-
let: Está bé.—Pansas y figas: Las postres que 'ns en-
via son dolentas.—M. M. y P. F.: No estem per senalle-
tas, estem per treballs literaris.—Tarradet: Lo com-
plauem.—Bomba: Ja ho haurá vist.—Biel: Es mas
sério, envihi cosas com «Lo Xixarel-lo».—Jericó: Espe-
rem qu' 'ns enviará altres treballs.—J. Scala Dei: Ja 'n
girat lo full.—L. Tana: Fasi 'l fàvor de no ser tant «bo-
yos».—Un enamorat: 'Ns agrada molt pro no 'ns po-
dem exposar á insertarho.—Sachs: Ja es al sach.—
Andreuhet: Passí per la redacció que l' hem de veurer
—Robinson: S' escriu Adolfo.—Tarragoní Pelacanyas
La tranquilat de vusté 'ns ha xocat molt; anirá algun
cosa.—Cunyat del Cot: Idem.—Mirin-Bé: Ja ho her-
vist.—Nas de pedra: Aprofitarem lo geroqlifich.—Gas-
patxu: L' «animal» de vusté 'ns agrada, pero no 'l po-
dem complaure per ser massa directe.—P. C. y T.
Anirá la conversa.—Milord: Quedará servit.—Llavó d'
canam: Idem.—J. Rosselló: Idem en part.—Pantorrilla
de Patoya: Anirá algo.—Trementina: Gracias pel salu-
do y esperem lo que 'ns promet enviar.—Ricardo: In-
sertarem l' epitafi.—Canonge: Vusté ha equivocat la
carrera.—M. Rovira F.: Quant traduheixi 'l castellá fas-
siu milló.—Carbonellet y compañía: Anirá 'l proble-
ma.—Barberet: ¡Lástima que la «Humanera» no sig-
questió local!; lo demés no fá.—Setra: Lo complau-
rem.—Marieta T. y Ll': Ja ho haurá vist.—Mingo: Veu-
rem.—Martell: Arreglat hi anirá alguna cosa.—J. Rui-
y Porta: Idem.—Trompet de Reus: Id.—Corredó: Anirá
l' epigrama.

Tots los demés treballs que havém rebut y que no
contestém, es perque son fluxets.

En atenció á las dos láminas que van en
aquest número, hem aguardat per lo próxim
vinent, la publicació de la Novela Anunciadora
titolada «Los mil y un anuncios».

REUS:

ESTAMPA DE SABATER.
Plassa del Rey, núm. 10.

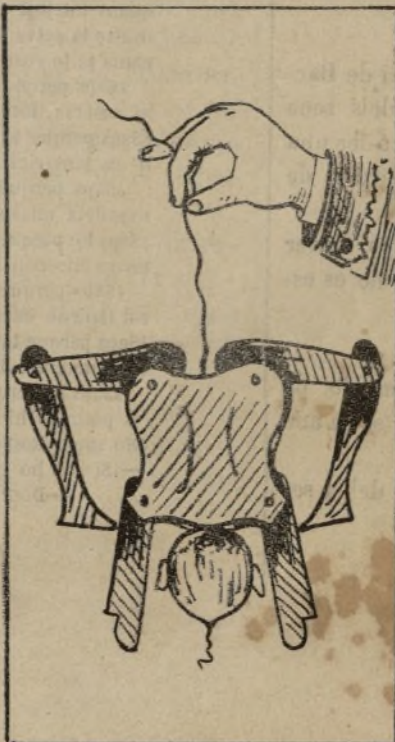
ANÁLISIS DE LA PAROLA INDEPENDENT

Independent

Dependent de Madrid

Pendent

Dent